

Vlaanderen
verbeelding werkt

Septemberverslaging Vlaanderen voorbereiden op de toekomst

2025

1 INTRO

Dames en heren,

Vlaanderen is een succesverhaal.

Een regio die wereldwijd tot de top behoort.

Een plek waar talent en ondernemerschap elke dag het verschil maken.

Vlaanderen is het verhaal van gezinnen die hun kinderen grootbrengen in veiligheid, welvaart en vrijheid.

Van mensen die samen bouwen aan één sterke gemeenschap.

Van bedrijven die innovatie ademen en van onderwijsinstellingen die tot de beste van de wereld behoren.

Van een sterk medialandschap met internationaal geprezen acteurs, regisseurs, scenaristen... die furor maken tot ver over de Vlaamse grenzen heen.

Ja, dat succesvol Vlaanderen, dat zijn wij.

Maar **dat Vlaanderen** is geen vanzelfsprekendheid.

We weten niet wat de toekomst brengt.

Voor veel Vlamingen oogt die toekomst vandaag onzeker. Op het wereldtoneel heersen geopolitieke en economische spanningen.

Europa krijgt van de ene kant kletsen door ondoorgrondelijke handelstarieven en aan de andere kant worden onze grenzen ontoelaatbaar geschonden.

De Vlaming weet dat **angst nooit een goede raadgever** is. Dat hebben de vorige generaties die voor hete vuren stonden, ons geleerd.

Vlamingen hebben een unieke mentaliteit. We zijn **plantrekkers**. Doeners. **Harde werkers die initiatief nemen.**

Met een nuchtere blik focussen wij, Vlamingen, op wat wij willen bereiken.

Met de voeten op de grond, maar zonder grote mond.

Collega's, de juiste mentaliteit is belangrijk, maar niet voldoende. Het zijn onze keuzes die het verschil maken. Politieke keuzes die tonen wie we zijn en waar we naartoe willen.

We staan vandaag op de schouders van beleidsmakers die **over partijgrenzen heen** durfden moedige beslissingen nemen op de lange termijn.

Gebaseerd op een beproefd recept:

een **hechte gemeenschap, met gedeelde waarden en normen;**

hard werken en ondernemen

en moedige beleidskeuzes die **altijd de lange termijn voor ogen houden.**

Dankzij dat recept is Vlaanderen het land van uitvinders en pioniers. We hebben een stevig palmares wanneer het gaat om de toekomst zélf vormgeven. Met mensen die tot ver voorbij de landsgrenzen bekend zijn.

Denk aan knappe koppen als Gerard Mercator, Jan Palfijn, Leo Baekeland en Paul Janssen.

Denk aan knappe uitvindingen zoals state-of-the-art chiptechnologie, biotechnologie, verbeterde IVF-technieken, spraaktechnologie, en nog zoveel meer.

Dat is hier allemaal in Vlaanderen, **in ons Vlaanderen, bedacht.** Dankzij beleid dat vandaag innovatie stuwt en waarvan we morgen economische vruchten plukken.

Het past in dat perspectief om de Vlaamse beleidsmakers uit de jaren '80 van vorige eeuw te loven. Zij geloofden in een **Vlaanderen dat de toekomst echt zelf kan creëren.** Uit een geweldig initiatief als Flanders Technology ontstonden zo imec, en later ook instellingen als VITO en VIB. En Flanders Make voor onze maakindustrie. **Vandaag allemaal wereldspelers.**

Dat 'vol inzetten op de toekomst' gebeurde tijdens een economische crisis van jewelste. Het zijn die keuzes, **die slimme keuzes,** die de basis hebben gelegd voor de welvaart van vandaag.

Op het verwezenlijken van die welvaart moeten we trots zijn. Trots durven zijn. Vlamingen zijn veel te bescheiden.

We hebben **niet de luxe om de grootste te zijn.**

We hebben niet de luxe **om de sterkste te zijn...**

maar we maken de keuze om de beste te zijn.

En **hét** instrument daarvoor is **innovatie.**

Dames en heren. Gevoed door de wijze lessen uit het verleden kijken we naar de uitdagingen van het heden.

Vrede is na 80 jaar geen evidentie meer op ons continent.

Vrijhandel, baken van onze welvaart, staat onder druk; zelfs op plekken waar we het nooit hadden verwacht.

Voorziening van energie en grondstoffen kan niet meer zoals voorheen. Europa is meer en meer op zichzelf aangewezen en moet haar eigen boontjes doppen.

Maar ik ben er rotsvast van overtuigd dat als er 1 regio is in de wereld die alles in huis heeft om die uitdagingen aan te gaan, dan is het Vlaanderen:

- ▶ De best opgeleide en meest productieve werkkrachten ter wereld, **die werken hier.**
- ▶ Onze universiteiten, hogescholen en onderzoeksinstituten, **die benijdt men ons wereldwijd.**
- ▶ En het ondernemerschap zit in ons bloed. Het ondernemersvertrouwen steeg eind deze zomer naar het hoogste peil in twee jaar; de Vlaming blijft ondernemen. **De Vlaming durft ondernemen.**

Nu is het aan ons om daarop verder te bouwen en om de juiste keuzes te blijven maken om Vlaanderen voor te bereiden op de toekomst.

De meest juiste keuze hebben we al genomen; de keuze voor gezonde overheidsfinanciën, **de keuze voor rekeningen op orde.** Want dat garandeert een blijvende welvaart voor alle Vlamingen.

2 BEGROTING

Beste collega's.

De crisissen van de voorbije jaren hebben bewezen hoe belangrijk gezonde overheidsfinanciën zijn. Ze maken het mogelijk om onze mensen te ondersteunen op de allermoeilijkste momenten.

Tijdens corona konden we onze ondernemers en zorginstellingen overeind houden. Tijdens de energiecrisis konden we onze gezinnen beschermen.

En dat kon. Omdat we onze rekeningen als goede huisvader op orde houden.

We hebben vorig jaar met deze ploeg een **sterk regeerakkoord** uitgewerkt. Dat akkoord biedt een antwoord op de vraag **hoe we onze welvaartsmotor** ook de komende jaren en decennia **vlot draaiende houden.**

En op de vraag **hoe we onze samenleving op de juiste manier kunnen blijven ondersteunen.**

Woelige tijden vragen kalmte en gezond verstand.

Ja, beste collega's, juist wanneer mensen zich thuis zorgen maken, is er **nood aan beleid dat die zorgen ernstig neemt.** Nood aan **een regeringsploeg die heel rationeel verantwoordelijkheid neemt.** En durft, zoals in elk Vlaams huishouden, bij te sturen wanneer dat nodig is.

Besturen is bijsturen. En dat is in woelige tijden geen evidentie. De inkomsten zijn immers een pak lager dan voorspelt. Willen we de investeringen op koers houden moeten we dus **bijsturen.**

Besturen is keuzes maken. **Keuzes** die als **insteek** hebben om **Vlaanderen welvarender en hechter** te maken. Maar dat ... **binnen onze kerntaken.**

Ik richt me dan tot de collega's van de regering. We zijn drie verschillende partijen met verschillende visies. En ja, soms lopen die behoorlijk uiteen. **We hebben elkaar gevonden op een collegiale manier in een sterk, stevig en vooral moedig akkoord.** En ik wil jullie daarvoor uitdrukkelijk bedanken.

3 SUBSIDIES

Beste collega's,

Moedig begroten betekent gerichte keuzes maken. Daarom doen we dit jaar **de grootste tussentijdse besparingsoefening ooit... 1,5 miljard euro**. Deze maatregelen lichten we in zijn totaliteit toe in het centenboekje.

Toch houden we ondanks de zware oefening **onze investeringen overeind**. Want in moeilijke tijden moeten we de toekomst blijven voorbereiden en dus antwoorden geven op de noden waar de Vlaming van wakker ligt.

In een wereld uit balans is evenwicht ons grootste goed.

We blijven op koers richting **een begroting in evenwicht in 2027**.

We focussen op onze kerntaken. Daarom maken we een duidelijke keuze. We **schrappen 300 miljoen euro aan subsidies** waarvan de meerwaarde voor de Vlaming niet opweegt tegen de nieuwe noden die de kop opsteken.

We stoppen de steun voor de productie van hernieuwbare energie op momenten dat de elektriciteitsprijzen negatief zijn. Zo **verlichten** we de komende jaren de factuur **met meer dan 300 miljoen euro voor alle Vlamingen**.

De focus bij buitenlands beleid ligt op het economische. Daar kunnen we het verschil maken. Als we de uitgaven binnen Ontwikkelingssamenwerking tegen het licht houden, moeten we durven benoemen dat daar niet onze kerntaak ligt. We herleiden deze subsidies tot noodhulp en multilaterale samenwerking.

We verliezen het vertrouwen van de Vlaming als ons beleid niet eerlijk is. Zeker in tijden waarin we iedereen vragen om inspanningen te leveren.

Wie geen recht heeft op steun, krijgt die niet. Met een verklaring op eer zorgen we dat elke euro steun terecht komt bij diegenen die deze steun nodig hebben.

En met een sociaal register hebben we een duidelijk overzicht van wie waar recht op heeft en welke steun hij of zij krijgt.

In de erfbelasting, verlagen we gericht in een eerste fase de hoge tarieven voor de langstlevende partner en voor alleenstaande Vlamingen zonder kinderen. We houden vast aan het schrappen van een vijfde van de totale erfbelasting tegen het eind van de legislatuur. **Want er is geen belasting die zo rauw binnenkomt als de erfbelasting.**

4 WELVAREND

Collega's, in een wereld vol onzekerheden moeten wij **houvast bieden**. Zekerheid dat de Vlaming kan **blijven ondernemen**; dat **werken loont** en dat we **welvaart blijven creëren**.

We houden de jobbonus overeind. Om mensen aan het werk te houden als beste verzekering tegen armoede. Het verschil tussen werken en niet-werken *zal* en *moet* ook voor de laagste inkomens groot genoeg blijven.

We zetten alles op alles om werkzoekenden aan het werk te krijgen.

Onze Vlaamse welvaart zal er één zijn **mét industrie, of zal niet zijn**. Iedereen die dat ontkent, is blind voor de uitdaging om onze **open strategische autonomie** te versterken. Onze Vlaamse industrie heeft het vandaag niet gemakkelijk. Hoge energieprijzen, zware Europese klimaatdoelstellingen en handelsbelemmeringen zetten de jobzekerheid onder druk.

Dit jaar namen we samen met de industriële sectoren in Vlaanderen een **ambitieuw actieplan** aan. Dat biedt de nodige ondersteuning en toekomstperspectief aan onze bedrijven.

Met Klimaatsprong zetten we in op **betaalbare energie** en steun voor investeringen in decarbonisatie.

We volharden in onze inspanningen om te wegen op Europese besluitvorming. Het is goed dat we reeds de juiste intenties te horen hebben gekregen van de Europese Commissie. **Maar het is hoog tijd dat woorden eindelijk in daden worden omgezet.** De Europese Unie moet onze concurrentiekracht met de rest van de wereld vooropstellen.

Ik onderstreep hier dan ook vandaag het engagement dat we met de voltallige Vlaamse regering opnemen: we staan pal achter onze industrie. We bieden onze bedrijven een sterk kader om te ondernemen. We zetten vol in op een **sneller en simpeler vergunningenbeleid**; **pakken we overregulering** aan en versterken we het **elektriciteitsnet**.

Vlaanderen is het logistieke hart van Europa en de poort naar de rest van de wereld. Onze havens, kanalen en wegen zijn de levensaders van onze welvaart. Willen we die positie behouden, dan hebben we topinfrastructuur nodig. En dus versterken we onze investeringen.

We engageren ons om 500 miljoen euro te investeren om één van de **meest ambitieuze wetenschappelijke projecten ter wereld** naar onze regio te halen: de **Einsteintelecoop**.

Het is een investering die volledig verder bouwt op de gedurfde keuzes uit de jaren 80 waar ik daarnet naar verwees. Het past volledig in **onze traditie van forse investeringen in economie, wetenschap en innovatie**.

Deze revolutionaire telescoop zal hoogtechnologische bedrijven aantrekken en **duizenden jobs creëren**. Van deze investering gaan we generaties lang de vruchten plukken.

In datzelfde perspectief versterken we de slagkracht van het Flanders Future Techfund. We investeren 175 miljoen euro in het kapitaal van bedrijven om **Vlaamse topideeën om te zetten in Vlaamse groeibedrijven**.

5 WARM

Collega's, een welvarend Vlaanderen is dé voorwaarde voor een warm Vlaanderen. Als onze economische motor vlot draait, kunnen we elke Vlaming mee aan boord houden.

In Vlaanderen zijn er 300.000 zorgbehoevenden. Om hen de juiste ondersteuning te blijven bieden, trekken we de zorgpremie op.

Ook ons zorgpersoneel geven we de nodige ondersteuning. We bieden uitzicht op een sociaal akkoord. Want zij verdienen dat.

Vlaanderen zet groot in op de allerkleinsten. Elk kind verdient een warme start en elke ouder verdient gemoedsrust. Daarmee houden we vast aan de geplande investering van **100 miljoen euro in nieuwe, betaalbare en kwaliteitsvolle kinderopvang, dicht bij huis.**

Tegelijk steunen we de kinderbegeleiders, de mensen die elke dag het verschil maken, met betere omkadering.

Onze zorg start, maar stopt niet bij de wieg. We zetten in op het **terugdringen van eindeloze wachttijden voor de meest kwetsbaren in onze samenleving.** Met extra middelen blijven we de wachtlijsten afbouwen, zodat mensen met een handicap volwaardig kunnen deelnemen aan onze samenleving.

Mentaal welzijn raakt ons allemaal. Maar vooral de cijfers bij jongeren zijn alarmerend: één op de vijf worstelt met mentale problemen. Daarom zetten we volop in op weerbaarheid, zowel in het onderwijs als in de zorg.

We zorgen voor elkaar, van de allerkleinsten tot de ouderen. Maar de sterkste bescherming voor een zorgeloze toekomst is ons **kwaliteitsvol onderwijs, dé kansenmachine van Vlaanderen.**

Om onze focus te versterken op de kwaliteit in ons onderwijs steunt ons onderwijsbeleid op twee pijlers: kennis van het **Nederlands en leerkrachten.**

Nederlands. Van A tot Z, daar begint en eindigt alles mee in de klas. **Nederlands opent de deur naar alle andere vakken.** Daarom investeren we 80 miljoen euro in taalondersteuning vanaf de kleuterklas. Zo voorkomen we dat taalachterstand toekomstachterstand wordt.

Leerkrachten. Sterk onderwijs; dat zijn sterke leerkrachten. We maken het beroep van leerkrachten aantrekkelijker. Nieuwe leerkrachten krijgen intensievere begeleiding in hun eerste jaar, zodat ze sterk en met het nodige vertrouwen kunnen starten en zo een lange carrière kunnen uitbouwen.

Tegelijk stimuleren we zij-instromers uit andere sectoren om hun ervaring in te zetten in onze scholen door het verlengen van hun loonsvoorwaarden.

Onze enige grondstof zijn onze grijze hersencellen. We hebben dus geen keuze. **De kwaliteit van ons onderwijs moet omhoog.**

6 SAMEN

Dames en heren, meer dan ooit moeten we bouwen aan een hechte en weerbare samenleving met het Nederlands als gemeenschappelijke taal. Taal is wat ons verbindt. Net als onze waarden en normen het kompas vormen voor iedereen die hier woont. In Vlaanderen leven we samen met al onze onderlinge verschillen, maar dat samenleven betekent tegelijkertijd ook dat we **samen verantwoordelijkheid opnemen**.

Samenleven gebeurt in eerste plaats lokaal, in de Dorpsstraat. **Onze steden en gemeenten zijn de hoeksteen van goed bestuur**. Ze staan het dichtst bij de burger en zijn vaak de eerste overheid waarbij mensen aankloppen. Als we willen dat onze samenleving goed draait, dan moeten onze lokale besturen ook optimaal kunnen functioneren. Dat vraagt investeringen, vertrouwen en ruimte om zelf keuzes te maken.

In opvolging van vroegere initiatieven, trekken we 5 miljoen euro uit specifiek voor **zes gemeenten die geconfronteerd worden met grootstedelijke problematieken**. Dilbeek, Halle, Ninove, Vilvoorde, Denderleeuw en Geraardsbergen voelen dagelijks de impact van een sterke bevolkingsgroei, sociale uitdagingen en mobiliteitsproblemen.

Hiermee geven we deze lokale besturen de ruimte om lokaal aan de slag te gaan op maat van hun noden. **Op maat van hun eigen realiteit**.

We versterken tegelijkertijd ook de slagkracht van landelijke gemeenten, zoals bijvoorbeeld Poperinge, Maarkedal, Londerzeel, Dessel en Gingelom met een bijkomende enveloppe specifiek bedoeld voor open ruimte. Gemeenten kunnen deze middelen gebruiken waar zij zelf de grootste noden zien: van vergroening over de inrichting van een leuk publiek plein of gezellige speeltuin. En wat de open ruimte betreft, met de Blue Deal bereidt Vlaanderen zich voor op de toekomst met een slimme waterbeheersing met ruimte voor natuur en landbouw.

Een doordachte inrichting van Vlaanderen vraagt echter ook om **duidelijke regels en strikte handhaving**, niet alleen op het vlak van ruimte, maar ook in het **verkeer**.

Met VLABEL zorgen we ervoor dat snelheidsboetes correcter en rechtvaardiger geïnd worden. Dat gebeurde tot nu toe federaal ruim onvoldoende. Een deel van de geïnde boetes vloeit rechtstreeks door naar het Verkeersveiligheidsfonds. **Zo kunnen we de verkeersveiligheid op de Vlaamse wegen verder verbeteren**.

Collega's. In een hechte samenleving is er plaats voor debat. En ja, zelfs een stevige clash der meningen. Dat hoort zo. Dat moet zo.

Het conflict tussen Israël en Hamas heeft de voorbije periode heel wat emoties losgemaakt bij de Vlaming. Terecht.

De beelden die ons de afgelopen periode bereikt hebben vanuit de Gazastrook zijn gruwelijk. **Deze Vlaamse regering staat aan de kant van de onschuldige slachtoffers en nam sancties tegen beide partijen**. De tweestatenoplossing blijft voor ons de enige duurzame weg naar vrede en we zullen die acties ondersteunen die bijdragen tot een snel vredesproces.

In een gepolariseerde wereld wil ik hier vandaag, als Vlaams minister-president, een oproep doen. **Laat ons verschillen van mening, maar niet van respect en fatsoen**. En laat ons heel duidelijk zijn: in onze Vlaamse samenleving is er *geen* plaats - GEEN ENKELE – voor discriminatie op basis van afkomst, huidskleur, geloof, of wie je liefhebt. Punt.

7 SLOT

Beste collega's, vandaag begon ik met **het Vlaamse verhaal van oplossingen vinden waar anderen problemen zien**. Zo hebben vele generaties Vlamingen het ons voorgedaan. Maar nu is het aan ons om de mouwen op te rollen. Dat zijn we aan *onzelf*, aan *onze kinderen* en aan alle volgende generaties verplicht.

De Vlaamse motor moet in deze uitdagende tijden op hoog toerental draaien. **Aangestuwd door hard werk, innovatie en veerkracht bereiden we de toekomst voor.**

- ▶ Een toekomst waarin elke leerkracht weer les kan geven en respect krijgt, van leerlingen én ouders. **Minder planlast, maar meer vertrouwen in zij die onze kinderen vormen.**
- ▶ Een toekomst waarin elke werkzoekende begeleid wordt naar een zinvolle job.
- ▶ Een toekomst waarin ondernemers niet vastlopen in regels en vergunningen, maar kansen krijgen om welvaart te creëren.
- ▶ Een toekomst waarin elke zorgkundige de steun krijgt **om er echt te zijn voor wie hen het hardst nodig heeft.**

Dat is waartoe we ons als Vlaamse regering engageren. Dat is waarom we moedige keuzes maken en hervormen. **Dat is waarom we bijsturen. Dat is HOE we Vlaanderen voorbereiden op de toekomst.**

Beste Vlaming,

We zijn met bijna zeven miljoen. We rekenen op elk van u om mee te blijven schrijven aan ons gezamenlijk verhaal van Vlaanderen.

Onze toekomst nemen we zelf in handen. Vol vertrouwen en gezonde ambitie. Wij geloven in onszelf, in hard werken, in samenwerken, in slim werken en telkens weer nieuwe oplossingen vinden voor de uitdagingen die ons pad kruisen.

De toekomst kunnen we aan. We kunnen die samen aan. **De toekomst is aan Vlaanderen. De toekomst is aan u!**

Ik dank u.